

8/21 ערר
9/21 ערר
10/21 עתירה
11/21 עתירה

מפלגת העבודה
המוסד לבירור עתירות
בפני מותב תלתא:
ד"ר נורית צימרמן, גב' מיכל גור, עו"ד רן שגיא-גלזנר

דיון מיום 13.1.22

1. עזי נגר (8/21) בעצמו
2. שלום דסקל (9/21) באמצעות עוה"ד אייל יפה
3. ערן חרמוני
4. אליס גולדמן (10/21) בעצמו
5. משה אשכנזי (11/21) בעצמו

- נ ג ד -

1. מפלגת העבודה הישראלית (8/21, 9/21, 10/21, 11/21)
2. יו"ר המפלגה, שרת התחבורה חה"כ מרב מיכאלי (8/21, 9/21, 10/21, 11/21)
3. יו"ר ועדת החוקה, עו"ד שולי אשכול (8/21)
4. מבקר המפלגה, מר עילם שגיא (8/21)
5. הנהלת מפלגת העבודה (9/21) כולם באמצעות יועמ"ש המפלגה, עו"ד עמרי שגב
6. מזכ"ל המפלגה, עו"ד ערן חרמוני (8/21, 9/21) בעצמו

פסק דין

רקע וטענות הצדדים

דיון מאוחד במספר עתירות וערר אחד שנסבו על אותו עניין – תקפות החלטה שהתקבלה בהצבעה בוועידת המפלגה מיום 12.8.21 על צירוף חברות וחברים נוספים לוועידה. הרקע להצבעה נעוץ בתיקון לחוקת המפלגה מחודש יוני 2021 שקבע שבכל מוסדות המפלגה יהא ייצוג שווה לנשים וגברים (ס' 210(א)(1) לחוקה). ועידת המפלגה היא המוסד העליון והמחוקק של המפלגה (ס' 2). ציריה נבחרים אחת לארבע שנים בהתאם לתקנון בחירות (ס' 3), אך היא רשאית לצרף בעצמה צירים נוספים (ס' 4). תקנון הבחירות לוועידה העשירית (זו המכהנת כיום) קובע כי יכהנו בה 4,001 צירים, כאשר רק 3,200 צירים מתוכם ייבחרו באזורי בחירה (תקנה 7), בעוד 801 צירים נוספים תצטרף הוועידה עצמה בהתאם לסמכותה שבחוקה (300 מקרב נציגי המפלגה מתוקף תפקידם, ו-501 חברי מפלגה אחרים – תקנה 8). ההצבעה בוועידה היתה על צירופם של 302 צירים חדשים לוועידה, רובן המוחלט נשים, לאחר שבין צירי הוועידה לא היה ייצוג שווה של נשים וגברים (לפני ההצבעה היו פי 2 צירים גברים מאשר נשים, ולאחריה החלוקה עומדת על 39% נשים ו-61% גברים).

בדיון ארוך שהתקיים בפנינו ביום 13.1.22 השמיעו העותרים והעוררים את טענותיהם, נשמעה עמדת המשיבות (עיקר הטענות היו כלפי המשיבות 1 ו-2, ולכן יכוננו כאן יחד "המשיבות"), והתאפשר לעותרים ולעוררים להעיר הערות נוספות בתגובה. להלן עיקרי הטענות.

בתיק 8/21 עתר מר נגר תחילה לצו מניעה נגד ביצוע ההצבעה לצירוף צירות חדשות לוועידה, ומשנדחתה עתירתו על הסף הגיש ערר. טענותיו הן שכפיית ייצוג שווה מגדרית בוועידה הוא אפליה שמנוגדת לעיקרון השוויון ללא הבדל מין שנקבע במגילת העצמאות; שזו פגיעה בזכות להיבחר; שלא מתקנים עוול אחד בעוול נוסף; שמדובר בשינוי מרחיק לכת שמצדיק הצבעה של כל חברי המפלגה; שמדובר בניסיון של המשיבה 2 להשתלט על המפלגה.

עתירתו של מר דסקל בתיק 9/21 לצו מניעה נגד צירוף צירות חדשות לוועידה, נדחתה בפסק דין מנומק, עליו הגיש ערעור. עיקר טענותיו היו כי הליך הצירוף לא חוקי ולא תקין מהסיבות הבאות: (1) על מנת לצרף צירות חדשות לוועידה בוצעה פנייה לנשים שכלל אינן חברות המפלגה; (2) הוועדה שהוקמה לגיבוש רשימת המצטרפות החדשות ("ועדת צירופים") נוהלה בידי עובד המפלגה הכפוף למשיבה 2; (3) ועדת הצירופים פעלה ללא קריטריונים לצירוף, היא לא פרסמה את רשימת המבקשות להצטרף ולא נימקה את הבחירה מתוכן; (4) ההצבעה לאישור ההצעה הייתה הצבעה אלקטרונית, ללא שאושר קודם לכן שינוי תקנון המאפשר לבצע הצבעה אלקטרונית.

מר חרמוני עתר בתיק 10/21 לביצוע הצבעה חוזרת בוועידה, בטענה שנפלו בה פגמים מהותיים אשר יורדים לשורש העניין ושיש בהם לשנות את תוצאות ההצבעה. גב' גולדמן ביקשה להצטרף לעתירה. נטען כי ההחלטה על הצירופים אושרה ברוב של 60 קולות (853 צירים בעד, 793 צירים נגד) כאשר לפחות 77 צירים אחרים ניסו להצביע (בהצבעה מרחוק) ולא הצליחו בגלל קשיים טכניים או בגלל טענה לא נכונה שלא שילמו דמי חבר. עוד נטען כי ההחלטה התקבלה בהליך לא שוויוני ולא דמוקרטי: שינוי החוקה בוצע לאחר הבחירות לוועידה העשירית, ולכן יש להכניסו לתוקף רק בבחירות לוועידה הבאה, שיתקיימו בעוד שנה בלבד. סעיף 88 לחוקה קובע שהזכות לבחור ולהיבחר תחול לאחר שמלאו 6 חודשים לחברותו של החבר. בנוסף, ההצבעה כללה החלטה על תיקון החוקה שבמרכזו הקמת מוסד חדש במפלגה שלו ינתנו סמכויות מהותיות, וזוהי החלטה קרדינלית שלא הוקדשה לה מחשבה עמוקה. המפלגה שלחה למצביעים הודעות הקוראות להם להצביע בעד ההחלטות, וזאת בצורה שמייצרת מצג כאילו זאת העמדה הרשמית של המפלגה.

בעתירה 11/21 טען מר אשכנזי לכשלים בהליך ההצבעה: הוא לא קיבל קישור להצביע; כשהוא הפעיל את הקישור הוא לא קיבל קוד אימות; בהצבעה במוקד הטלפוני הוא נאלץ לחשוף את הצבעתו, כך שההצבעה לא היתה חשאית.

המשיבות העלו שתי טענות סף: (1) למוסד לבירור עתירות יש סמכות לדון בטענות הנוגעות להליך בלבד, ולא למהות ההחלטות שהתקבלו במוסדות המפלגה. (2) לוועדת החוקה של המפלגה נתונה הסמכות לפסוק במקרה שמתעורר ספק לפני או במהלך הליך של הוועידה (בהתאם לתקנון עבודת הוועידה העשירית). מכיוון שלא נעשתה פנייה לוועדת החוקה בזמן אמת – העתירות לוקות בשיהוי ואי-מיצוי הליכים.

הטענות העיקריות של המשיבות לגופם של דברים היו אלה: העתירות מבקשות למעשה לבטל הוראה בחוקת המפלגה הקובעת שוויון מגדרי במוסדות העמותה. החוקה מסמיכה את הוועידה לצרף צירים נוספים, ובמקרה קודם (פס"ד הרצוג) כבר נפסק שרק חוסר סבירות קיצוני יצדיק

התערבות בהחלטה. שיטת ההצבעה האלקטרונית, והמערכת בה בוצעה, הן אותן שיטות ומערכות שנעשו בהן הצבעות בעבר (מאז עידן נגיף הקורונה). לחברי ועידה אין תקופת הכשרה כחברים בטרם בחרה. פגמים בהליך ההצבעה, גם אם היו כאלה (והעותרים לא הוכיחו זאת), לא הצטברו למסה קריטית שתביא לשינוי בתוצאות. העותר 3 טוען כי בזמן ההצבעה פנו אליו 77 אנשים בלבד שלא הצליחו להצביע (מול כ-1,700 שכן הצליחו), וזאת כאשר בזמן אמת הוא טען כי פנו אליו רק 4 אנשים בטענה שלא הצליחו להצביע. 94.5% מהמצביעים הצביעו אלקטרונית, כך שההצבעה במוקד הטלפוני הייתה זניחה. מי שלא שילמו דמי חבר יכולים לבוא בטענות רק כלפי עצמם על שלא דאגו להסדיר זאת מראש. אין כל פגם בהודעות הרשמיות שהוציאה הנהלת המפלגה לצירי הוועידה בעניין ההצבעה הרצויה, כי היא מורשית לייצג את התאגיד ולפעול בשמו לפי תורת האורגנים.

לאחר הדיון הגישו המשיבות הודעה משלימה ללא שנטלו רשות לכך, וכן התקבלו תגובות העותר 3 להודעה, ותגובת המשיבות לעותר 3, ותגובתו שלו לתגובתן שלהן. המותב אינו מוצא לנכון להתייחס ל"מקצה שיפורים" זה, שבוצע ללא קבלת רשות המוסד ולאחר שניתנו לצדדים כל ההזדמנויות להעלות טענותיהן. גם לאחר עיון במסמכים – אין בהם טענה שלא הייתה יכולה לעלות עוד קודם.

הכרעה

בראשית ההכרעה חשוב לשוב ולהדגיש את "גבולות הגזרה" בנוגע סמכותו של המוסד לבירור עתירות. חלק ניכר מטענות העותרים נגעו לשאלות שכלל אין בסמכותנו לדון בהן. כך בנוגע למהות ההחלטות עצמן שהתקבלו בהצבעה, להתנהלות שקדמה להצבעה או טענות שנוגעות לעצם הפרקטיקה של צירופי צירים חדשים לוועידה.

השאלה המרכזית שאכן נמצאת בסמכותו של המוסד ושיש להכריע בה נוגעת לטענות העותרים ביחס לכשלים שנפלו בהליך ההצבעה עצמו ובעיקר טענתו של מר חרמוני לפיה לפחות 77 צירים ניסו להצביע ולא הצליחו בשל קשיים טכניים שונים או משום שנטען שלא שילמו את דמי החבר למפלגה.

לאחר שבחנו את טענות העותרים שנטענו בכתב ובעל פה, הגענו לכלל מסקנה כי אין מקום לקבל את העתירות וכי אין מקום להתערב בהצבעה שהתקיימה במסגרת הוועידה ביום 12.8.21. נסביר;

עיקר טענתם של העותרים נוגעת לפגמים שנפלו, כך לשיטתם בהליך הדמוקרטי של קיום ההצבעה במסגרת ועידת המפלגה. בדבריהם בעל פה בפנינו הדגישו העותרים כי "חשוב להם לשמור על הדמוקרטיה של המפלגה." אין ספק כי זוהי מטרה שמשותפת לכולנו, וודאי שגם אנחנו לא מקלים ראש בהישמע טענות ביחס לפגמים שנפלו בהליך ההצבעה. גם אם ציר אחד ביקש להצביע ולא הצליח בשל כשלים טכניים הרי שזוהי תקלה מצערת ועדיף היה שלא תקרה. עם זאת, בסופו של יום אנו נדרשים לאזן ולשאול האם פגמים מסוימים שנפלו בהליך ההצבעה – ושלא היו מכוונים חלילה (הרי גם העותרים לא טוענים לכך) – יש בהם כדי להביא לפסילתה. באופן דומה, גם בהליך הבחירות לכנסת או למועצה מקומית, תקלה שמתגלית בקלפי אחת לא מצדיקה את פסילתן של תוצאות הבחירות.

אותם עקרונות דמוקרטיים המחייבים הגנה על עקרון ההשתתפות ומתן אפשרות לכל צירה וציר להצביע כרצונם, אותם עקרונות מחייבים כי לא נקל ראש בבואנו לפסול את הצבעתם של אותם 1700 צירות וצירים שכן הצביעו במהלך הוועידה. אנו מוצאים כי פסילה של הליך הצבעה שהתקיים

בדומה להצבעות קודמות לפניו ושהצביעו בו קרוב ל 1700 צירות וצירים, הליך שהמפלגה משקיעה בו משאבים רבים, פסילה של הליך כזה מחייבת הבאת ראיות ביחס לפגמים באופן שמצאנו שלא התקיים בעתירות שלפנינו.

העותר מר חרמוני הציג רשימת שמות של 77 צירים שלטענתו ניסו להצביע ולא הצליחו בכך. המשיבות העלו טענות משלהן ביחס לאותה רשימה. אין בידינו הכלים כדי לבחון את אמיתותן של הטענות ביחס לכל ציר וציר (האם אכן לא הצליח להצביע, מדוע לא הצליח להצביע, האם ניסה לקבל מענה בזמן אמת ולא קיבל מענה כזה, האם אכן שילם את דמי החבר במועד ועוד). בא כוחן של המשיבות תאר בפנינו את האמצעים שנקטו ביום ההצבעה לשמירה על תקינות ההליך ועוד תיאר כי ניתן מענה בזמן אמת למי שנתקלו בקשיים בהצבעה. העותר משה אשכנזי תאר בעצמו בעתירתו כיצד נתקל בקשיים בניסיונותיו להצביע אך בסופו של דבר הצליח לממש את זכותו באמצעות המענה הטלפוני. אין ספק כי המעבר להצבעה אלקטרונית (בניגוד להצבעה בקלפיות פיזיות) אינו פשוט עבור חלק מהצירים, ואינו פשוט מבחינה ארגונית. חשוב לציין עם זאת כי התקיימו ועידות קודם לוועידה הנידונה בעתירות שבפנינו שגם בהן התקיימה הצבעה אלקטרונית, תוך שימוש באותה מערכת.

סיכומו של דבר, לא השתכנענו כי נפלו בהליך ההצבעה בוועידת המפלגה ביום 12.8.21 פגמים המצדיקים את פסילתן של תוצאות ההצבעה מיום זה. נחה דעתנו כי גם אם התעוררו קשיים מסוימים (שנובעים מסיבות טכניות שונות) הרי שבתמונה הכוללת וועדת הבחירות קיימה הליך הצבעה תקין, תוך מתן מענה לקשיים בהצבעה שעלו בזמן אמת.

אנו מחליטים על כן לדחות את העתירות ואת הערר.

ניתן היום, 31.1.22

ד"ר נורית צימרמן

רן שגיא-גלזנר, עו"ד

גב' מיכל גור